

de Uitdienstbode

PERIODIEK VOOR DE LEDEN VAN DE KRING UVA-SENIOREN VAN DE UNIVERSITEIT VAN AMSTERDAM

Hoe de UvA ooit twee miljoen misliep	1
Beelden uit de UVA-Spaarnestad Photo Collectie	2
Wat de pot schafte	3
Uitgewerkt: kringleden na hun pensioen: Marijke de Groot	4
Lezing: Schilderijen waar veel over te vertellen is	5
Bezoek aan het NIOD	7
Zo kan-ie wel weer!	9
Het getal: 100	9
Over een degradatie die niet doorging	10
Een kinderkuis in Cambodja	11
Column Peter Blok	12
Hoe gaat het nu met: Bob de Hon	13
Recensie Sweelinckorkest	15
UvA-nieuws	16/17

OPROEP

Kent u bij de UvA gepensioneerde collega's die nog niet in contact staan met de Kring UvA-senioren? Informeer hen dan over het bestaan van onze kring en de activiteiten die de leden ondernemen.

LEZING OVER ALUMNI, DE UNIVERSITEITSVERENIGING EN HET UNIVERSITEITSFONDS

Hoe de UvA ooit twee miljoen misliep

door Frans Willemsen

Op 1 maart van dit jaar sprak Albert Goutbeek, plaatsvervangend directeur Alumni-relaties en Universiteitsfonds, voor onze kring. Hij verving directeur Carolyn Wever die op het laatste moment verstek moest laten gaan. Het onderwerp: alumni, de vereniging en de fondsen. Maar eerst bracht Ruud Bleijerveld droevig nieuws: kringlid Loes Deen is overleden. Dat kwam bij mij nogal hard aan: ik had tijdens de kerstlunch nog zo leuk met haar en haar man zitten praten (zie de foto in het vorige nummer). We hielden een minuut stilte.

Daarna leidde Ruud het onderwerp in. Vooral in de VS en het Verenigd Koninkrijk spelen alumniverenigingen op universiteiten een grote rol, met name op het vlak van de fondsenwerving. Bij ons leidde de alumnivereniging goeddeels een slapend bestaan maar de vroegere collegevoorzitter Gevers wist

haar uit haar slaap te wekken. Verderop meer over de aanleiding.

Alumni

Allereerst: wat zijn alumni? Bij ons is een alumnus of een alumna iemand met een erkend UvA-diploma; daarnaast worden ook erodocores als alumni

REDACTIONEEL

door Frans Willemsen

We hebben als redactie erg ons best gedaan om dit nummer van de *Uitdienstbode* qua omvang binnen de perken te houden. Er is behoorlijk geschrapt maar toch is het een flink nummer geworden. Wat wil je ook: we beschouwen het verslaan van kringactiviteiten als onze *core business*, en er zijn sinds het verschijnen van het vorige nummer heel wat activiteiten geweest: een lezing over het alumnibeleid, een bezoek aan De Waag met een lezing over de Anatomische Les, een bezoek aan het NIOD met drie (!) lezingen, een lezing over een kinderkuis in Cambodja en tenslotte het jaarlijkse

concert van het Sweelinckorkest. En aan al die activiteiten willen we ruim aandacht schenken. Daarnaast hebben we onze vaste rubrieken met onder andere het interview met een kringlid. Sinds kort kiezen we dat lid *at random* uit het ledenbestand onder het motto: 'Iedereen heeft een verhaal'. Over vaste rubrieken gesproken, er lijkt bij sommige lezers een misverstand te bestaan over 'Wat de Pot Schafte'. Die rubriek is géén kookrubriek. Het was bijvoorbeeld niet de bedoeling dat u de kalfskop/tête de veau ging maken. De rubriek is een soort *Petite Histoire* maar dan op culinair gebied. Het is

ongelofelijk wat er tijdens het leven van onze generatie allemaal is veranderd. Ik denk daarbij bijvoorbeeld aan Winston Churchill die in zijn jonge jaren nog charges met de blanke sabel meemaakte in de Soedan, en later premier was van een land met atoombommenwerpers. In één mensenleven. We zijn er ons niet altijd van bewust dat ook in ons leven zich tal van degelijke omwentelingen hebben voorgedaan. De rubriek laat dat zien aan de hand van voorbeelden uit de dagelijkse huishoudelijke keuken. Wij eten tegenwoordig heel andere dingen dan wat onze moeders ons voorzetten. ■

beschouwd. In de VS is de definitie meestal ruimer, daar worden ook niet aan de universiteit afgestudeerde oud-medewerkers als alumni beschouwd. Gevers' opvolger Noorda stelde Wim Koning aan om het alumnibeleid (weer) op de rails te zetten en die had als mantra: eerst een database, dan friendraising en dan fundraising. Het opzetten van die database was een *hell of a job*, want hoe spoor je mensen op die ooit aan de UvA zijn afgestudeerd, maar daarna over het hele land en zelfs over de hele wereld zijn uitgevlogen? En als je een database hebt met namen en adressen, dan moeten die mannen en vrouwen zich nog bewust worden van hun band met hun alma mater (friendraising) voordat ze bereid zijn hun portemonnee te trekken (fundraising).

Vereniging

Onze kring is één van de vijfendertig kringen van de Amsterdamse Universiteits-Vereniging (AUV) die in 1889 is opgericht. De AUV is een bloeiende vereniging. Waren er in 2003 nog zo'n 2000 leden, nu zijn dat er al zo'n 9000. Wel moet gezegd worden dat de gemiddelde leeftijd hoog is. Voor de oudere leden heeft de vereniging een hoog reüniegehalte en daar is natuurlijk niks mis mee, jongeren beschouwen de vereniging meer als netwerk. In 2014

werd door de vereniging de AUV-alumnusprijs ingesteld voor een betrokken alumnus tot 40 jaar. In 2015 werd die toegekend aan een alumna die voor het westelijke Saharagebied een mobiele bioscoop heeft opgezet die niet alleen vermaak maar ook allerlei vormen van voorlichting biedt. Een andere alumna kreeg de prijs in 2016 voor het opzetten van de Open Embassy, een project voor immigranten die een vluchtelingenstatus hebben gekregen en vreemd genoeg vanaf dat moment aan hun lot worden overgelaten.

Fonds

Onze redacteur Jan Wieten heeft in zijn rubriek 'Petit histoire' al eens uit de doeken gedaan (zie *de Uitdienstbode* van februari 2014) dat de vereniging aan haar startkapitaal kwam doordat er een aardig centje overbleef van het bedrag dat was vergaard voor de bouw van de Aula in de Oudemanhuispoort die in 1891 werd geopend (en in 1963 weer werd afgebroken). Met dat startkapitaal werden onder anderen de natuurkundigen Zeeman en Lorentz gesteund, en toen die voor hun werk de Nobelprijs ontvingen, was Zeeman zo aardig om een deel van het prijzengeld terug te schenken aan het Universiteitsfonds. Dat fonds komt voort uit de vereniging maar is sinds 2006 onafhankelijk. Het beheert op het

moment zo'n twintig miljoen euro welk geld verdeeld is over tachtig deelfondsen. Die twintig miljoen levert uit beleggingen natuurlijk rendement op en daarnaast zijn er schenkingen. Een derde van het vermogen komt uit nalatenschappen. Zo is het fonds in staat om per jaar ongeveer één miljoen uit te keren voor onderzoek (hopelijk komt daar weer eens een Nobelprijs uit voort!), het beheer van erfgoed, studentenvoorzieningen en beurzen. Vooral reisbeurzen, zo'n 300 per jaar. Dat hoeven geen gigantische bedragen te zijn, soms is het geld voor een vliegticket genoeg om een student in staat te stellen onderzoek in het buitenland te doen.

Terug naar Gevers in zijn rol als koningszoon die Doornroosje, het alumnibeleid, wakker heeft gekust. Ergens in 2000 kreeg de UvA via een notaris een brief van een inmiddels overleden emeritus-hoogleraar met de volgende mededeling: aangezien ik al die jaren sinds mijn emeritaat niks meer van de UvA heb gehoord, heb ik besloten een legaat van twee miljoen niet aan de UvA maar aan de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen te schenken. Gevers was des duivels en gaf opdracht het alumnibeleid weer handen en voeten te geven. En zo geschiedde. ■

IN BEELD

BEELDEN UIT DE UVA-SPAARNESTAD PHOTO COLLECTIE

➡ door John Kleinen

DE OUDEMANHUISPOORT, 23 MAART 1972. Zingende ASVA-leden Olga, Marja en Marjon op een onderwijsmanifestatie. De John Lennon-brillettjes waren trendy. Twee als leesbril en een voor de sier? Wat de dames zingen is niet bekend. Het A4'tje is onleesbaar. Misschien scanderen ze wel leuzen.

De leuzen uit die tijd zijn wel bewaard gebleven: 'Tegen het profijtbeginself!', 'Geen collegegeldverhoging en beursverlaging!', 'Ook kans voor arbeiderskinderen om te studeren!', 'Duizend gulden? NEE!', 'Solidariteit van kleuterschool tot universiteit' en 'Eenheid in het onderwijs'. Al met al een hele waslijst. Volgens het ASVA-verslag van die dag 'verzamelde zich (...) zo'n zesduizend studenten onder de leus "Onderwijs-bezuinigingen? Nee!"'. Bijna een jaar eerder, op 25 september 1971, was het Actiecomité Amsterdams Onderwijs, erin

geslaagd een landelijk opgezette demonstratie te organiseren. Tienduizenden scholieren, studenten, werkende jongeren, ouders, leerkrachten, schoolhoofden en bestuurders, hoogleraren, Kamerleden en leden van alternatieve actiegroepen uit heel Nederland waren naar Den Haag gekomen om te demonstreren tegen de bezuinigingsplannen van het kabinet Biesheuvel I. Een propvolle Protest-Expres vanaf Amsterdam-CS à fl. 6,25 per spoorkaartje bracht duizend studenten naar de Hofstad. De ASVA sprak van 'een grandioos succes'. ■

In deze rubriek behandel ik gerechten die wij als senioren misschien nog kennen, maar die tegenwoordig niet meer op tafel staan.

door Frans Willemsen

Bloemkool met een papje

We zijn er allemaal mee opgegroeid: bloemkool met een papje. En bloemkool is nog steeds een van de meest gegeten groenten. Maar deze oer-Hollandse bloemkool is van oorsprong een Arabische groente die via Spanje en Frankrijk tot ons gekomen is.

Het eerste Nederlandstalige bloemkoolrecept stamt al uit 1590. In *De Friesche keukenmeid en verstandige huishoudster*, 1772, krijgt de bloemkool een bechamelsaus met nootmuskaat. Het is trouwens ook het eerste kookboek met aardappelrecepten. Maar dat terzijde.

Een van mijn oudste kookboeken is *Aaltje de Volmaakte en Zuinige Keukenmeid*. Ik heb de 15e druk uit 1873, het verscheen voor het eerst in 1803. Haar recept voor gekookte bloemkool:

‘De kool, die men goed schoongemaakt, doch zooveel mogelijk aan groote stukken gelaten heeft, kookt men in regenwater af, maar zij moet niet te gaar worden; schep haar dan op eene vergiettest om haar dan te laten afloopen, of men legt ze ook wel, uit het kokend in koud water, opdat zij blank blijve: maak voorts een saus van boter, meel, een weinig foelie, en zout naar den smaak, benevens wat zoete melk of bouillon; roer dit alles wel door elkander, doe er uwe bloemkool in, en laat haar nog eens goed stoven.’ Aaltje waarschuwt dat je de kool niet te gaar mag koken, en terecht, elke koolsoort produceert bij te lange kooktijd zwavelige gassen, de beruchte spruitjeslucht.

Mevrouw M. Wittop Koning houdt zich in haar *Eenvoudige berekende Recepten*, uit 1901 (het boek haalt 62 drukken!)

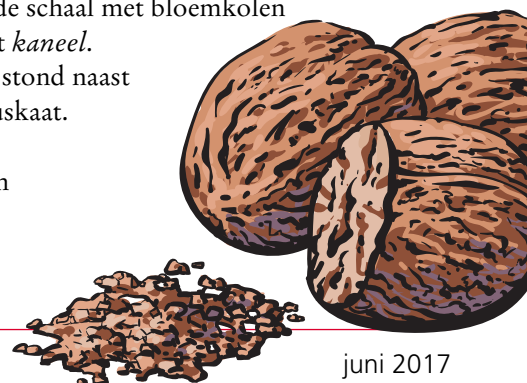
bepaald niet aan dat advies: ze kookt de bloemkool een half uur tot drie kwartier in ruim water. Ze laat de bloemkool in de rupsentijd een half uur liggen in water met zout, de rupsen, en ook andere diertjes, komen daardoor bovendrijven. Als de kool gaar is, maakt men de saus door roerende de boter met de bloem te verwarmen en daarbij langzaam en steeds roerende de melk te voegen. ‘Rasp over de saus wat nootmuskaat.’

Ik kook mijn bloemkool trouwens niet in ruim kokend water maar integendeel in een bodempje water met de deksel op de pan; ik *stoom* de kool dus.

Bechamelsaus wordt voor het eerst in 1651 vermeld in een kookboek van de chef-kok van Lodewijk de Veertiende. Daar wordt de saus zonder bloem gemaakt door kalfsvlees in melk met kruiden te laten trekken en extra room toe te voegen. Bij onze moeders, bij de mijne in ieder geval, de uwe waarschijnlijk ook, werd de bechamel het beroemde en beruchte ‘papje’ en met kaas werd dit het al even beroemde kaassausje. Voor over de witlof bijvoorbeeld.

Aaltje doet foelie door de bechamel, mevrouw Wittop Koning raspt er nootmuskaat over. Dat maakt niet zo heel veel verschil, foelie is immers, zoals u weet, de bast van de nootmuskaatnoot. Maar een nogal uitsloverige zwager van me verraste ons bij het zondagsmaal met een wel heel bijzonder variant. Ik heb acht zussen en toen die verkering hadden, at een aantal van de vrijers op zondag vaak mee. Dan was één bloemkool bij de aardappels niet genoeg. Mijn moeder had er die zondag twee gekookt, op een schaal gelegd en er het *papje* overheen gegoten. Toen ze met de andere schalen in de kamer kwam, sprong mijn zwager op en zei: ‘Ga maar zitten, ma, ik haal de bloemkool wel’. Even later bracht hij de schaal met bloemkolen binnen, bestrooid met *kaneel*. Het busje met kaneel stond naast het busje met nootmuskaat.

Een ongeluk zit in een klein busje. ■

Max Dendermonde heeft eens gezegd: 'Ik wou dat ik een vulkaan was. Lekker op je rug liggen roken en dat iedereen dan zegt: "Kijk, hij werkt!"'. In deze rubriek schenken we aandacht aan een kringlid dat na zijn of haar pensioen nog volop actief is en daarmee het beeld van de gepensioneerde die op zijn of haar lauweren rust logenstraft. Kent of bent u zo iemand, meld ons dat dan via uva.uitdienstbode@gmail.com.

Onderzoek naar kunstenaars won het van gewone werk

door Henriëtte Ritter

De redactie van *de Uitdienstbode* had besloten dat het lot zou bepalen wie er uit het ledenbestand van de seniorenkring in aanmerking kwam voor een interview. Ik had dus geen flauw idee wie mijn gesprekspartner zou worden en was aangenaam verrast toen Marijke de Groot de Academische Club waar wij hadden afgesproken, binnenstapte: een vrouw van mijn leeftijd, met een jeugdige, open en energieke uitstraling met wie ik direct een klik had. Wij bestelden thee en begonnen met ons gesprek. Ik wilde weten wanneer zij bij de UvA was gekomen en wat zij bij de universiteit had gedaan. Marijke vertelde mij dat zij, na het behalen van haar diploma Middelbare Meisjes School (MMS), zich inschreef bij de opleiding Cultuurpedagogiek aan het Nutsseminarium van de UvA. Deze studie rondde zij af in 1971.

Wat heb je met die opleiding gedaan?

'Ik heb na het behalen van mijn diploma een aantal jaren gewerkt als coördinator van "De Werkschuit". Dat was een boot die in de Amstel lag van waaruit cultureel werk werd verzorgd in Bos en Lommer en de Bijlmermeer. "De Werkschuit" is later opgeheven maar vóór die tijd was ik daar al weg. Het werk bevredigde mij niet meer: ik wilde mij meer verdiepen in datgene wat mij passioneerde en nog steeds passioneert: de kunst.'

En zo kwam Marijke in 1980 weer terug bij de UvA. Zij schreef zich in als student Kunstgeschiedenis, en kwam bij die opleiding Hans Jaffé weer tegen, die zij ook had meegemaakt op het Nutsseminarium.

Wanneer ben je afgestudeerd?

'In 1987. Ik heb er wel lang over gedaan maar ik heb mijn studie even gestaakt om mee te werken aan de tentoonstelling "Monet in Holland" die in 1986 is gehouden in het Van Goghmuseum. Dat was een geweldige ervaring.'

Na het behalen van haar bul, deed zij wat freelance werk in buurthuizen en culturele centra. Via een uitzendbureau kwam zij terecht in het Bungehuis, bij de afdeling P&O van de Faculteit der Letteren.

Hoe was de werksfeer in die tijd op het Bungehuis?

'Het ging er heel gemoedelijk aan toe. Als bijvoorbeeld de typemachine het toevallig begaf tijdens de afwezigheid van de plaatsvervangend directeur Carla de Jonge, moest ik wachten totdat zij terug was: alleen zij was in staat om de machine weer aan de praat te krijgen!'

Nostalgisch kijkt Marijke terug op die periode: het gebouw waar zij werkte was mooi en sfeervol; de portiers aardig; de collega's leuk en soms een beetje excentriek. In die periode combineerde Marijke haar werk voor P&O met haar passie voor de kunst: zij deed onderzoek naar Franse amateurschilders in de XIXe eeuw. Over dit onderwerp schreef zij een artikel dat verscheen in *Jong Holland*, een tijdschrift voor kunst en vormgeving na 1850 waarvan zij redactielid was. En passant kwam ik te weten dat ook in het privéleven van Marijke de kunst een doorslaggevende rol speelt: zij is getrouwd met beeldend kunstenaar Michael Berkhemer.

'Ik wilde mij meer verdiepen in datgene wat mij passioneerde en nog steeds passioneert: de kunst'

Hoe lang heb je bij P&O gewerkt?

'Tot 1995. Toen vond ik dat het tijd werd voor iets anders. Ik solliciteerde bij de bovenbouwstudie Culturele Studies die toen net tien jaar bestond en werd geleid door Pim den Boer'.

Marijke frist even mijn geheugen op: 'Culturele Studies bevatte beroepsgerichte onderdelen zoals een verplichte stage. Daarmee liep de studie vooruit op latere ontwikkelingen. Het was een interessante studie: de studenten hadden de keuze tussen drie richtingen: museologie, publicistiek en cultuurbeleid. Ik had de functie van coördinator en studieadviseur. Het was een fijne tijd: leuke studenten, een

actieve vereniging die het initiatief nam voor het oprichten van een studentenmentoraat. Maar al gauw werd de studie opgenomen in het grotere geheel van Algemene Cultuurwetenschappen binnen de nieuwe Faculteit der Geesteswetenschappen. Na de verhuizing naar de Oude Turfmarkt werd ik studieadviseur voor een aantal van die opleidingen: Theaterwetenschap, Kunstgeschiedenis en Algemene Cultuurwetenschappen. Ik was een soort wegwijzer en hielp de studenten met het kiezen van studiepaden en het plannen van hun studie.'

Gedurende een tweetal jaren kreeg Marijke ook te maken met studenten van de nieuwe opleiding Conservering en Restauratie, een zevenjarige opleiding die vakkennis van diverse instituten verenigde en in korte tijd tegen alle verwachtingen in uit de grond werd gestampt en zeer succesvol is geworden.

Toen na twee jaar er een verandering rond haar functie van studieadviseur dreigde te worden doorgevoerd, vond zij het welletjes. Zij had bij P&O genoeg veranderingen en hervormingen meegemaakt, hervormingen die een pulserend patroon vertoonde: 'Bij P&O was er een map met de titel SGK, *Selectieve Groei- en Krimpregelingen*. Die beweging van klein naar heel groot en dan weer naar klein had ik genoeg beleefd. Ik had een interessante en leuke werkzame periode gehad maar wilde mij zo langzamerhand fulltime gaan wijden aan het onderzoek waardoor ik hoe langer hoe meer in beslag werd genomen.'

En zo ging Marijke in 2011 met de FPU waarmee een nieuwe periode in haar leven aanbrak.

Vertel eens wat meer over het onderzoek dat je heeft doen besluiten eerder te stoppen met je werk aan de Universiteit.

'Dat onderzoek startte in 2007. In dat jaar heb ik samen met Peter de Ruiter een boekje gemaakt over de schilder/kunstkriticus Kasper Niehaus (1889-1974). Het boekje verscheen ter gelegenheid van een tentoonstelling van zijn werk in het Arnheems museum. Als gevolg van die publicatie over Kasper Niehaus ben ik betrokken geraakt bij de bloemlezingreeks over Nederlandse kunstkritiek. In 2015 kwam de samen met Jan de Vries samengestelde bundel *Van Sintels vuurwerk maken. Kunstkritiek en moderne kunst 1905-1925* uit.

Nu ben ik bezig met een onderzoek naar de Franse kunstkriticus Henry Havard een "communard" die na het neerslaan van de Parijse opstand in 1871 naar Nederland was uitgeweken. Hij ging wonen in de Zaanstreek en raakte daar bevriend met Monet. Havard interesseerde zich voor porselein en bestudeerde als een antropoloog de eigenaardigheden van de Nederlanders. Ik ben vooral geïnteresseerd in zijn beeldvorming van Amsterdam in relatie tot Venetië.'

Binnenkort reist Marijke weer naar Venetië, een stad die zij goed kent en waarvoor zij een bijzondere liefde heeft opgevat. Zij verheugt zich erop in de bibliotheek van de Fondazione Cini, luisterend naar het zachte klotsen van het water tegen de muren van het gebouw, haar onderzoek naar deze Henry Harvard voort te zetten.

Werk aan de winkel dus voor dit productieve lid van de seniorenkring dat na ons interview snel afscheid van mij nam om zich naar haar honderdjarige moeder te spoeden! ■

LEZING

DE LES VAN DE AMSTERDAMSE ANATOMISCHE LESSEN

Schilderijen waar veel over te vertellen is

➔ door Michiel Röling

Thomas van Gulik vertelt...

Thomas van Gulik gaf op woensdag 29 maart voor 55 leden een lezing over de Amsterdamse Anatomische lessen in het Theatrum Anatomicum in de Waag op de Nieuwmarkt. Bestuurslid Hans de Vries opende om iets over drie de bijeenkomst. Van Gulik werkt in het AMC als Gastro-intestinale chirurg en hoogleraar Experimentele heekunde. Hij geeft les aan studenten en vakgenoten en draagt daarmee zorg voor de toekomst van zijn vak. Maar ook het verleden trekt hem aan, met name het chirurgisch onderwijs van zo'n vier eeuwen geleden heeft zijn interesse.

Een lezing over anatomische lessen moet, als het even kan, in het Theatrum Anatomicum in de Waag worden gegeven. Het chirurgijnsgilde was hier vanaf 1617, tot de gilden in 1820 ophielden te bestaan, gevestigd. Naast chirurgijns hadden ook metselaars, schilders, smeden, koekenbakkers en schoenlappers er hun onderkomen. In 1691 bouwde het chirurgijnsgilde in het pand een achtkantig houten koepelgewelf met daarin het Theatrum Anatomicum.

Boosdoener toch nog van nut

De gildemeesters van het chirurgijnsgilde, belast met de opleiding van chirurgijns, organiseerden eenmaal per jaar een anatomische les waarbij het lichaam van een veroordeelde misdadiger werd gebruikt. ►

Die misdadigers waren draaideur-criminelen en al eerder gestraft. Doodstraf was de ultieme straf. 'Zij die bij hun leven als boosdoeners schaaden, worden van nut na hun dood', staat er op de muur als vertaling van een zin in het Latijn.

Er zijn tien schilderijen gemaakt rond dit soort anatomische lessen. Rond, niet over, aangezien deze schilderijen meer het gildebestuur portretteerden dan de daadwerkelijke anatomische les vastlegden. De schilderijen hebben veel gemeen: de bestuurders van het gilde staan erop, er is een prelector die de les leidt en natuurlijk een lijk.

Kennis van het lichaam

Het kadaver lag op een draaiende snijtafel, het publiek stond in een soort

amfiteater te kijken. Naar verluidt ging de entreeprijs elke dag omlaag, er bleef tenslotte steeds minder lichaam over. De autopsie werd in de winter gedaan, met name om het lichaam langer te kunnen gebruiken.

Chirurgijns woonden zo'n anatomische les bij als onderdeel van hun opleiding en om kennis op te doen over het menselijk lichaam. Hard nodig voor hun dagelijkse praktijk waarbij aderlatingen, het zetten van breuken, amputaties en het laten afvloeien van buikvocht centraal stonden. Chirurgijns waren ambachtslieden die hun vak uitoefenden in een winkeltje, waar de burger zich kon laten onderzoeken. Steriel werken was er nog niet bij, verdovingen evenmin.

Ontwikkeling van Rembrandt

Van Gulik hangt zijn lezing op aan de twee schilderijen die Rembrandt in de reeks anatomische lessen schilderde. Rembrandt maakte *De anatomische les van Dr. Nicolaes Tulp* in 1632 en *De anatomische les van Dr. Deijman* in 1656. De twee schilderijen laten de ontwikkeling van de kunstenaar zien.

Ten tijde van zijn eerste anatomische les was Rembrandt 26 jaar oud. De beginnende kunstenaar schilderde vooral mooi en niet rauw, zoals hij later deed. De man op de snijtafel is de 41-jarige Aris Kindt (Adriaan Adriaansz.), op 16 januari 1632 opgehangen voor diefstal van een jas. Kindt was al eerder bestraft voor een vergrijp, zijn rechterhand was geamputeerd.

Op het schilderij is de rechterhand wel afgebeeld, maar een röntgenfoto die van het schilderij is gemaakt toont daadwerkelijk een stomp. Verder is het lichaam intact, iets wat niet klopt aangezien de bederfelijke buikholte eerder werd ontleed. Ledematen waren pas als laatste aan de beurt. Chirurgen hebben overigens lang getwijfeld of de linker onderarm en de pezen die er te zien zijn wel correct

zijn afgebeeld. Pas na een test in de operatiekamer, waarbij met oud gereedschap de pezen werden opgelicht en aangespannen om het buigen van de vingers te illustreren, bleek dat Rembrandt de anatomie natuurgetrouw heeft afgebeeld. Bij de tweede anatomische les, 24 jaar later, schildert Rembrandt rauwer en is de buikholte van Joris Fonteijn wel leeggehaald. Het doek met de les van Dr. Deijman is in 1723 door brand zwaar beschadigd, waardoor het nog geen kwart van zijn oorspronkelijke formaat heeft behouden. Daarom doet het doek, waarop alleen Deijmans handen te zien zijn, surrealistisch aan. Op schetsen is het gehele doek te zien.

Goed gedocumenteerd

De chirurgijns hielden hun zaken goed bij in de boeken. Hierdoor is ook de serie schilderijen bijzonder goed gedocumenteerd. Over elke meester die op het doek is vereeuwigd, is wel wat te zeggen. De een heeft een waarschuwing gekregen vanwege de amputatie van een verkeerd been. Een ander is uit de vakgroep gezet vanwege gesjoemel met diploma's en weer een ander heeft geld verduisterd. Al met al blijkt er door de eeuwen heen weinig veranderd, zo stelt ook Ruud Bleijerveld, voorzitter van het kringbestuur, in zijn afronding. ■

De toegangspoort tot het Theatrum Anatomicum was beschilderd met een skelet en de woorden 'Huc Tendimus omnes' ofwel hierheen zijn wij allen onderweg. Van Gulik doet zijn best om weer een skelet op de deur geschilderd te krijgen. Tot nu tevergeefs.

Een studie van genocides

door Frans Willemsen

Op woensdag 19 april bezocht onze kring het NIOD, Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies in een prachtig pand aan de Herengracht dat ooit het woonhuis was van een rijke tabakshandelaar en waar later de Deutsche Bank in gevestigd was.

Het NIOD had ons pad recentelijk al twee keer eerder gekruist. De eerste keer was dat tijdens de AUV-dag op 5 november vorig jaar waar onder anderen Hans Blom, voormalig directeur van het instituut, voor onze kring sprak over begrippen als oorlogsmisdaden, genocide en de Holocaust. De tweede keer was dat op 8 februari tijdens ons bezoek aan de KNAW waar we het NIOD tegenkwamen als een van de instituten van de KNAW. Zie voor verslagen van beide gebeurtenissen ons februarinummer van dit jaar. En nu zijn we te gast om drie sprekers aan te horen over de volgende onderwerpen: de geschiedenis van het NIOD, het recente (tweede) Srebrenicarapport en de genocide in Rwanda.

Het NIOD

Over het eerste onderwerp voert René Kok het woord, nadat hij is ingeleid door Nanci Adler, directeur Onderzoek/manager Holocaust- en Genocidestudies. René vertelt dat al op 8 mei 1945 de oprichting van het instituut in de Staatscourant werd aangekondigd. Dat kon zo snel doordat Loe de Jong al tijdens de bezetting in Londen voorbereidingen had getroffen, maar ook in Nederland was er een initiatiefgroepje rond professor Posthumus. De nadruk lag de eerste jaren op het verzamelen van materiaal en dat gebeurde op alle mogelijke manieren. Zo werd er op alle postkantoren een affiche opgehangen waarop het publiek werd opgeroepen om relevant materiaal als illegale bladen, dagboeken, brochures en foto's in te leveren en aan die oproep werd massaal gehoor gegeven. Veel informatie werd ook verzameld via interviews. Een onderdeel van een belangrijk archief, namelijk dat van het *General-Kommissariat für Verwaltung und Justiz*, bevond zich in Duitsland, niet ver van de Nederlandse grens.

Het lag keurig opgeslagen en werd door één man bewaakt. Loe de Jong, die de dagelijkse leiding over het instituut had, wist dit belangrijke archief te pakken te krijgen en in een vrachtwagen als zogenaamd oud-papier de grens over te brengen. Zo ging dat soms in die dagen. Nu beschikt het instituut over een enorme hoeveelheid

materiaal met alleen al 45.000 exemplaren van illegale bladen, zo'n 1.300 dagboeken en talloze boeken over de oorlog. Het materiaal betreft overigens niet alleen de Duitse bezetting van Nederland, maar ook de Japanse bezetting van Nederlands-Indië. En al dat materiaal moet ontsloten en beschreven worden anders is het inderdaad maar oud-papier.

Er werd weliswaar al in 1948 gesproken over de opheffing van het instituut, altijd maar die oorlog, nietwaar?

Er werd weliswaar al in 1948 gesproken over de opheffing van het instituut, altijd maar die oorlog, nietwaar?, maar de belangstelling van het grote publiek kwam pas goed op gang in 1960 met de tv-serie *De Bezetting* waarin Lou de Jong in 21 afleveringen de kijkers uitlegde wat er nou precies was gebeurd tijdens de bezetting. Veel mensen wisten daar eigenlijk maar weinig van. De straten waren leeg

tijdens de uitzendingen. En verder verscheen de magistrale reeks van De Jong: *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Oorlog*, waaraan De Jong vanaf 1955 heeft gewerkt en waarvoor hij vanaf 1958 met ijzeren regelmaat een vast aantal pagina's per dag afscheidde. Van opheffing is allang geen sprake meer. Integendeel, het instituut heeft er een onderzoeksdoel bij gekregen: Holocaust- en genocidestudies. De twee volgende lezingen geven een indruk van wat die inhouden.

Srebrenica

Ralf Futselaar praat ons vervolgens bij over een recent rapport van het instituut over Srebrenica. Daar had het instituut al eerder uitvoerig over gerapporteerd, maar er bleven hardnekkige geruchten de kop opsteken, onder andere via het radioprogramma *Argos* en een boek van Joris Voorhoeve die ten tijde van het drama minister van defensie was. Het gerucht kwam erop neer dat Nederland in de steek zou zijn gelaten door de grote mogendheden toen de enclave, die beschermd werd door Nederlandse Dutchbatters, werd aangevallen door de Serviërs waarop een massaslachting volgde. Er circuleerden drie complottheorieën. De eerste: er zouden afspraken zijn gemaakt met de VN over luchtsteun maar die werd Nederland op het *moment suprême* onthouden. Maar sinds wanneer beschikken de VN over militaire vliegtuigen? En met vliegtuigen kon je sowieso niet veel uitrichten in een dichtbevolkt en dichtbegroeid gebied waar het bovendien vaak slecht weer was. Tweede theorie: met name de Engelsen zouden over inlichtingen over de aanval hebben beschikt maar die niet met Nederland hebben gedeeld. Die theorie valt alleen maar te bewijzen als de betrokken inlichtingendiensten hun archieven openstellen, en dat doen ze natuurlijk niet. Toch lijkt het erop dat de Engelsen wel degelijk over informatie van een mol zouden hebben beschikt en dat ze die ook aan onder andere Nederland hebben doorgegeven, maar dat daar niets of te weinig mee is gedaan. Dan is er nog de groen-lichttheorie:

het Servische leger zou toestemming hebben gekregen om de enclave onder de voet te lopen, het bestaan van die enclaves zouden de vredesonderhandelingen ernstig compliceren.

De huidige minister van Defensie heeft het NIOD opdracht gegeven om de theorieën onder de loep te nemen maar er is voor deze drie theorieën geen snipper bewijs gevonden. Toch kunnen de rapporteurs geen definitieve conclusies trekken. Want hoe bewijs je dat er *géén* complot is geweest?

Rwanda

Vervolgens komt Thijs Bouwknecht aan het woord over de gruwelijke gebeurtenissen in Rwanda. In 1994 zijn daar in honderd dagen zo'n half tot één miljoen mensen om het leven gebracht met kapmessen en tuingereedschap. Thijs heeft Afrikaanse geschiedenis gestudeerd, en weidt kort uit over de

Onderzoek naar de genocide in Rwanda is uiterst lastig

diepere oorzaken. Dan moet je denken aan de verdeling van Afrika met potlood en liniaal in 1885. De Belgen troffen in de Congo een hoogontwikkeld koninkrijk aan maar dat werd vervangen door koloniale bestuurssystemen, zonder rekening te houden met stamverbanden en interne grenzen. Dat dat niet zonder slag of stoot ging, is wel erg zwak uitgedrukt: onder het bewind van koning Leopold II zijn zo'n tien miljoen Congolezen omgebracht.

Onderzoek naar de genocide in Rwanda is uiterst lastig: er zijn nauwelijks bronnen, alleen wat tijdschriften uit die tijd en transcripties van radio-uitzendingen. Het conflict speelde zich af tussen Hutu's, van oorsprong landbouwers, en Tutsi's,

veehouders. De Tutsi's maken 14% van de bevolking uit maar ze hebben heel lang de dienst uitgemaakt. Tot zover klinkt het nog tamelijk eenvoudig, maar de tegenstelling tussen beide groepen is niet altijd even helder. Een van de definities die wel is gehanteerd is: heb je meer dan tien koeien, dan ben je een veehouder, dus een Tutsi. Die definitie is onder andere gehanteerd bij de invoering van een identiteitskaart in 1933. Maar er werd ook naar fysieke kenmerken gekeken. De Tutsi's zijn gemiddeld langer dan de Hutu's maar zijn dat raciale verschillen? Het lijkt erop dat de scheiding een uitvinding is die in de praktijk een realiteit is geworden, een *invented tradition*. En in die praktijk werden de Tutsi's gedepersonaliseerd ('kakerlakken') en werden aan hen raciale en etnische kenmerken toegedicht. We hebben gezien hoe die praktijk bij de Jodenvervolging heeft gewerkt.

Thijs gaat ook nog in op de latere politieke ontwikkelingen (een president die uit de lucht wordt geschoten), maar de tijd dringt: Nanci komt vertellen dat de bitterballen koud staan te worden en dat kunnen we natuurlijk niet hebben. Ruud Bleijerveld dankt het instituut voor zijn gastvrijheid en de sprekers voor hun boeiende bijdragen. Een klein presentje en een warm applaus valt hun ten deel. ■

Weet je waar ik nou zo hekel aan heb? Aan veel dingen, dat zal inmiddels wel duidelijk zijn. Maar daarbij hoort zeker het geluid waar tegenwoordig alles in verpakt moet worden. Dat is werkelijk zeer ergerlijk.

Het lijkt wel of alles met een lawaaisausje moet worden overgoten, kennelijk met het idee dat er anders niemand luistert of dat het product niet aan de vrouw/man gebracht kan worden. Het is net als bij een marktkoopman die klanten probeert te trekken door zijn waar luidruchtig aan te prijzen, maar dan vele malen erger en ergerlijker. Neem bijvoorbeeld de televisie; heb je net naar het journaal gekeken en de meest verschrikkelijke dingen gezien en gehoord en dan moet het meest verschrikkelijke nog beginnen: de reclame. Het lijkt erop dat in reclame-uitingen bijna niets meer normaal gezegd kan worden.

Zodra het reclameblok begint moet ik de volumeknop van het televisietoestel flink wat keren indrukken om een beetje aanvaardbaar geluidsniveau te krijgen (beter is natuurlijk het geluid op nul te zetten en nog beter het toestel geheel uit te zetten). Het lijkt er vaak op dat bij die geluidsnormen overschrijdende reclame de reclamemakers denken dat ze zich tot een groep debielen richten: lekker hard dan luisteren ze wel. Het zijn overigens niet alleen de reclamemakers die denken dat een geschreeuwde boodschap beter overkomt. Ook de omroepen zelf (met de commerciële voorop) prijzen hun eigen programma's doorgaans ook met onnodig veel lawaai aan. Bij mij leidt dit alles er vaak toe dat ik denk 'veel geschreeuw, weinig wol', dus een oninteressant product of programma en vooral niet kopen of kijken. Al met al blijft het natuurlijk gruwelijk ergerlijk al dat lawaai om niets.

Niet minder ergerlijk is het als geluid niet hard is maar wel nadrukkelijk aanwezig is. Je hebt dat in sommige hotels en restaurants, waar je doorlopend een jengelig muziekje hoort in de voor iedereen toegankelijke ruimtes (gangen, hal en toilet).

Het zijn muziekjes die we vroeger in de categorie 'James Last' (met nadruk op het tweede deel van de naam) onderbrachten. Je hebt het ook in het vliegtuig als die naar de startbaan taxiëert. Iemand noemde het we-gaan-nog-net-niet-dood-muziek. Dit soort muziek is als de geurverdrivers op toiletten: ze moeten iets verhullen maar maken het er eerder slechter op dan beter. En in de laatste twee gevallen heb je geen afstandsbediening om het geluid uit te zetten. En die heb je ook niet als je bij vrienden gaat eten en die je dan verrassen door muziek aan te zetten als er aan tafel wordt gegaan. Dat schijnt de gezelligheid te vergroten. Maar niet bij mij; ik vind het gruwelijk ergerlijk, maar wie wil zijn vrienden voor het hoofd stoten door te vragen of de muziek uit mag?

Mijn laatste geluidsergernis gaat over het openbaar vervoer en wat je daar allemaal moet aanhoren. En dan ga ik het hier nu niet hebben over de banale, stompzinnige en intieme gesprekken, waar je ongewild deelgenoot van wordt gemaakt. Nee ik heb het over 'die gasten met een oortje' die toevalligerwijs naast je zitten en die hun muziek op het niveau oorverdovend lawaai hebben staan. Het gevolg is dat jij mee mag 'genieten' van hun muziek, die overigens voor jou meestal beperkt blijft tot een keihard 'bonke, bonk' of 'boeme, boem', terwijl je flink meetrilt. Er iets van zeggen is nogal lastig, vooral omdat betrokkene niet aanspreekbaar is omdat zij/hij je totaal niet hoort door de immense herrie en daar waarschijnlijk al lang stokdoof van is of omdat men zich niet kan voorstellen dat je er last van hebt. Aanstoten en met je hand het gebaar van dempen maken, kan tot allerlei reacties leiden. De kans dat je uitgemaakt wordt voor 'ouwe lul' is groot.

OK, oud ben ik en misschien ook wel een lul (al wil ik daar nog wel over in discussie), maar dat wil ik niet horen van een jonge gast die zich niet sociaal gedraagt. Dat kan zo maar uit de hand lopen, want 'zo kan-ie wel weer' geldt voor mij niet altijd. Maar daar heb ik het niet over; het is allemaal al ergerlijk genoeg. En daarom kan-ie voor nu wel weer. ■

HET GETAL 117

⇨ door Frans Willemsen

Het zal u niet ontgaan zijn: onlangs is in Italië op de eerbiedwaardige leeftijd van 117 jaar de oudste mens op aarde overleden. Ze was voor zover bekend de laatste nog in de negentiende eeuw geboren mens, had twee wereldoorlogen overleefd en meer dan negentig regeringen. Voor dat laatste record moet je natuurlijk wel in Italië geboren zijn, dat zie ik ons in ons brave landje nog niet halen. In november 2013 hield hoogleraar neuropsychologie Richard Ridderinkhof een lezing voor onze kring over veroudering, we hebben daarvan verslag gedaan. Zijn belangrijkste les: veroudering valt niet tegen te gaan, maar je kunt er zelf wel degelijk iets aan doen om wat hij noemde *stijlvol* oud te worden: blijf je hersens gebruiken ('Use it or lose it') al is het maar met een kruiswoordpuzzel, beweeg voldoende en eet gezond, vooral vette vis.

En wat lees ik over de eetgewoonten van de zeer-hoogbejaarde ontslapene? Ze overleefde op een dieet van vlees, pudding en drie eieren per dag waarvan twee rauw. En bewegen? Ze had de laatste twintig jaar haar appartementje niet verlaten. Dieetgoeroes en dunne dieetmeisjes beloven ons zo'n beetje het eeuwige leven als we maar speltbrood, quinoa en smoothies met spinazie eten en drinken en ik heb zo'n meisje onlangs zelfs horen beweren dat het er met de gezondheid van de mensheid een stuk beter voor zou staan als iedereen zijn eigen voedsel zou verbouwen. Ziet u het voor zich? Een sloppenbewoner in Calcutta die zijn eigen rijst verbouwt? Een huurder met een balkonnetje in de Pijp zijn eigen graan? En dan nog: een mens leeft niet van brood alleen. Hoe zou de zeer-hoogbejaarde aan haar drie eieren per dag hebben moeten komen? Hoeveel kippen zou ze in haar appartementje hebben moeten houden? ■

Van Illustere School naar École Secondaire: Over een degradatie die niet doorging

door Jan Wieten

De onderwijshervorming van Napoleon had, na de inlijving van het Koninkrijk Holland bij het Franse Keizerrijk, grote gevolgen voor het Athenaeum Illustre. Ogenschijnlijk tenminste. Met zoveel woorden stond er in het keizerlijk decreet van 22 oktober 1811 dat het Athenaeum werd gedegradeerd tot ‘*École Secondaire*’ ofwel middelbare school. Of zoals het letterlijk in het decreet van de Franse keizer stond: ‘*Het Athenaeum van Amsterdam zal de status krijgen van middelbare school*’. (W., 65)

Als enige keizerlijke universiteiten werden erkend die van Leiden en Groningen. Tevredenheid bij de professoren van Leiden: hun lang gekoesterde wens ging in vervulling. Voor de Universiteit van Utrecht was het een hard gelag. Maar ook voor de bestaande Athenea, vooropleidingen van de universiteit, kwam het hard aan, vooral voor dat van Amsterdam, vanouds de grootste en meest ambitieuze. Over de precieze strekking van deze woorden van de keizer ontstond in de komende jaren een hevige discussie tussen de Franse autoriteiten.

Waarschijnlijk ontstond de verwarring omdat keizer Napoleon, die tussen haakjes een zwak had voor Nederland, bij zijn bezoek aan Amsterdam iets heel anders had gezegd. Op 13 oktober 1811 had Zijne Keizerlijke Majesteit in het paleis op de Dam verschillende maatschappelijke delegaties ontvangen. Zo ook de professoren van het Athenaeum. Namens de Orde van Hoogleraren en het Koninklijk Instituut voerde de hoogleraar J.H. van Swinden het woord. Bij die gelegenheid zei hij (volgens oog- en oorgetuige professor David Jacob van Lennep): ‘*Sire, dat Uwe Majesteit zich zou verwaardigen om het Athenaeum op de huidige voet in stand te houden*’, waarop Napoleon alleszins geruststellend antwoordde: ‘*Dat zal een kleine moeite zijn*’ (C.,21; W.,65).(vert. J.W.)

Was het nu een gewone *École Secondaire*, waarvan het decreet sprak, of misschien een hogere vorm? De ene autoriteit interpreteerde het anders dan de andere. De prefect van het Departement van de Zuiderzee (waaronder Amsterdam viel) Antoine de Vischer de Celles wilde het decreet naar de letter toepassen, maar Louis de Fontanes, de Grand-Maître van de Université Imperiale, liet het Amsterdamse Athenaeum alle ruimte.

Voor sommige professoren van de Illustere School, die er naar hadden gestreefd om te worden erkend als universiteit, was de tekst van het decreet een regelrechte teleurstelling. Maar voor de Orde van Professoren van de Illustere School (*les Professeurs de la Ville d’Amsterdam*) lagen de prioriteiten toch nog even anders. Boze tongen beweerden dat zij bang waren voor hun hachje als professor aan het Athenaeum. De orde protesteerde in een brief van 26 januari 1812 gericht aan S.E., le Ministre de l’interieur, Comte de l’Empire (in die tijd Jean-Pierre Bachasson, Comte de Montalivet) tegen de interpretatie dat het zou gaan om een ‘gewone’ middelbare school. ‘*Een decreet van de Keizer, dat zou vastleggen wat de betekenis is van het woord ‘secondaire’, en eens en voor al uitleg zou geven over*

de bedoelingen van Z.M. ten opzichte van onze School, zou zeer wenselijk zijn.’(W., 67)(vert. J.W.)

De interpretatiestrijd duurde voort tot de val van Napoleon. Uiteindelijk werd de Illustere School toch geen middelbare school. De komst van koning Willem I bracht (in 1815) een nieuw Academisch Statuut waarbij het Amsterdamse Athenaeum in ere werd hersteld. Weliswaar zonder promotierecht, dus nog geen echte universiteit. Tien jaar later in 1823 verklaarden curatoren van het Athenaeum meer dan tevreden te zijn met de bewoordingen van het Statuut. Blijkbaar was er in de hoofden van het curatorium geen sprake meer van de verheffing van het Athenaeum tot Universiteit. Dat inzicht kwam pas een halve eeuw later. ■

Bronnen citaten:

Curatoren der Universiteit (De Vlucht en P.J. Idenburg), *Van Athenaeum tot Universiteit. Geschiedenis van het Athenaeum Illustre in de negentiende eeuw*, Amsterdam 1927.
C.M.J. Willeumier, *Eene bladzijde uit de geschiedenis van het Athenaeum Illustre te Amsterdam. Redevoering bij den aanvang van den nieuwen cursus op den 1sten October 1875 uitgesproken door den aftredenden voorzitter der Orde van Hoogleraren Mr. C.M.J. Willeumier*, Amsterdam 1875.

Andere bronnen:

Willem Frijhoff, ‘Onderwijsvernieuwing in de Franse Tijd: Van den Endes plannen voor de middelbare school (1811-1813)’, in: *Holland Historisch Tijdschrift*, 2005, nr 3, pp.188-204.
Peter Jan Knechtmans, *Professoren van de stad. Het Athenaeum Illustre en de Universiteit van Amsterdam, 1632-1960*, Amsterdam 2007

Dat kun je ook nog gaan doen na je pensionering

♦ door Henriëtte Ritter

Op woensdag 18 mei organiseerde de Kring voor senioren een bijzondere lezing op de Academische Club. Zoals Hans de Vries in zijn inleidend praatje aangaf ging het hier om een novum: dit keer geen wetenschapper die ons over een onderwerp van zijn vakgebied kwam onderhouden, maar iemand die ons iets kwam vertellen over de opzienbarende ommezwaai die zijn leven na zijn pensionering had genomen. De spreker van die middag was Theodoor Bolten, voormalig onderwijsadviseur aan de Faculteit Wijsbegeerte en beleidsambtenaar Onderwijs en Onderzoek op het Maagdenhuis, die een lezing hield over zijn werk als vrijwilliger in een huis voor weeskinderen in Siem Reap in Cambodja.

Het begon met een reis door het Verre Oosten, zo vertelde Bolten, met als laatste bestemming Cambodja. Hij bekende dat hij eigenlijk enige aarzeling had om dat land te bezoeken. Door de gruwelen uit een vrij recent verleden, had hij de indruk dat Cambodja een somber en in zichzelf gekeerd land was, maar tot zijn verrassing klopte deze vooronderstelling niet met de werkelijkheid: hij trof een vriendelijke, gastvrije bevolking aan waarmee hij makkelijk contact maakte. Wat hem wel opviel was het grote aantal zwerfkinderen die in erbarmelijke toestand en zonder toekomstperspectief op straat leefden. De spreker was zo onder de indruk van de nood waarin deze jongeren verkeerden dat hij besloot te gaan helpen. En zo belandde een ambtenaar van de UvA in het vrijwilligerswerk en werd leraar Engels in een kindertehuis te Phnom Penh.

Na een overzicht te hebben gegeven van de geschiedenis van Cambodja en iets te hebben uitgelegd over de slechte economische situatie van het land (er is weliswaar een licht economisch herstel, maar dat komt alleen ten goede aan de corrupte, autocratische regering), ging de spreker in op de vragen waarmee het publiek hem bestookte. Het beeld dat wij

kregen van zijn werk in Cambodja werd hoe langer hoe duidelijker. Zo kwamen wij te weten dat het door Nederlanders gesponsorde kindertehuis, 'Het witte huis', waar hij enige tijd Engelse les had gegeven, eind 2010 in grote financiële problemen was gekomen. Het huis moest worden gesloten en de dertig kinderen kwamen weer op straat terecht. Onder leiding van hun Cambodjaanse verzorgster die hen niet in de steek wilde laten, zwierven zij een poosje door het land om uiteindelijk terecht te komen in de stad Siem Reap in een huis vlakbij een vliegveld. De kinderen waren er erg slecht aan toe en Bolten die dit alles in Nederland hoorde, besloot een stichting in het leven te roepen en te gaan helpen met het opzetten, organiseren en sponsoren van het nieuwe kindertehuis.

In een land dat veel thuisloze kinderen telt en waar kinderslavernij aan de orde van de dag is, is het project van Bolten van wezenlijk belang. Hij legde ons uit dat de door de overheid gefinancierde weeshuizen regelmatig worden gesloten omdat de kinderen die er wonen vaak niet als wees geregistreerd zijn. Een onoplosbaar probleem want het ministerie heeft geen mankracht om deze registratie naar behoren uit te voeren. Zo komen weeskinderen vaak in commerciële weeshuizen terecht die, door geldgebrek niet worden gecontroleerd door de overheid en waar zij het risico lopen te worden uitgebuit. Het kindertehuis van Bolten in Siem Reap heeft op een andere manier te maken met de consequenties van gebrekkige registratie. Af en toe komt er opeens familie opduiken van een kind dat als wees zonder verdere familie staat ingeschreven. Als het kind weer in zijn familie wordt opgenomen weet je niet hoe het verder met hem zal gaan.

Iedere twee maanden gaat Bolten voor twee maanden naar Siem Reap om daar Engelse les te geven en mee te denken over het te volgen beleid van het tehuis. Het gaat nu, zeven jaar na de oprichting van zijn stichting, goed met de pupillen. ▶

De kinderen zijn gezond; zij hebben goede voeding dat gedeeltelijk wordt verbouwd op het lapje grond dat bij het huis hoort. Zij gaan naar school en omdat onderwijs de speerpunt is van het beleid, zowel voor de jongens als voor de meisjes, wordt ernaar gestreefd om hen zoveel moge-

lijk het onderwijs te laten volgen van goede, private scholen. Wat het vervolgonderwijs betreft: daar wordt over nagedacht maar is niet vanzelfsprekend: voor de jongeren is de verleiding groot om de school te verlaten voor een karig loon in de bouw of in de horeca. En verder moet de stichting natuurlijk aan financiën zien te komen om de kinderen die dit graag willen een vervolgstudie aan te bieden.

Op dit punt aangekomen maakte de voorzitter van de seniorenkring, Ruud Bleijerveld, een einde aan de stroom van vragen. Nadat hij Theodoor Bolten had bedankt voor de indringende rapportage, richtte hij ook de schijnwerper op Madzy Koudstaal, de fotografe *en titre* van de redactie van *de Uitdienstbode*, om haar te bedanken voor het maken van het fotoboekje met activiteiten van de kring dat onlangs verscheen. Na deze afsluitende woorden kon de zoals gewoonlijk royale borrel, van start gaan. ■

WILT U STICHTING KINDERHUIS CAMBODJA STEUNEN? U weet dan precies waar uw geld blijft en u weet ook dat er niks aan de strijkstok blijft hangen. Hier zijn de gegevens:
Stichting Kinderhuis Cambodja,
www.Kinderhuiscambodja.nl,
IBAN NL 19 INGB 0006 0396 74.

VERTROUWEN

♦ door Peter Blok

Op 5 april was Jan Terlouw te gast bij de UvA. Hij trad op in het programma 'Room for Discussion' van de Faculteit Economie en Bedrijfskunde. Hij hield een pleidooi voor meer vertrouwen in de samenleving en pleitte voor een serieuze aanpak van de milieuproblematiek. Volgens *Folia* verliet hij onder een daverend applaus de bijeenkomst die veel studenten trok. Terlouw's comeback begon met zijn optreden in *De Wereld Draait Door* eind vorig jaar en de discussie die hierop volgde staat daarna bekend als 'het touwtje van Terlouw'. Dit touwtje staat symbool voor een samenleving waar het vertrouwen in de medemens zo groot was dat je met een gerust hart de deur van je huis niet op slot hoeft te doen. Terlouw krijgt er inmiddels zelfs een eredoctoraat voor aan de Vrije Universiteit Brussel.

Voor een onderwijsconferentie van de HvA eerder die week, organiseerde ik een workshop over het organiseren van vertrouwen. Een derde van de deelnemers bestond uit studenten die een actieve bijdrage leverden. Dat studenten, zowel van de UvA als van de HvA,

afkomen op bijeenkomsten waar vertrouwen het centrale thema is, stemt hoopvol. Net als het feit dat ze wegblijven bij verkiezingen voor de medezeggenschap: daarmee geven zij aan dat ze hun geloof in dit soort verouderde instituties kwijt zijn.

Medezeggenschap, en helemaal de hopeloos verouderde wijze waarop dit binnen universiteiten is ingesteld, is iets van vroeger. Het komt voort uit de verticale wijze waarop universiteiten zijn georganiseerd, veelal geschoeid op een middeleeuws model van leermeester en gezelschap. Een model waarbij toezicht en sturing sterk van bovenaf worden bepaald. Dit is wel enigszins aangepast aan de moderne tijd maar niet wezenlijk veranderd. Het verticale model, met de alleswetende hoogleraar, is aan het kantelen. Moderne organisaties zijn meer horizontaal georganiseerd. Jonge promovendi en postdocs zijn beter op de hoogte van de laatste ontwikkelingen in hun vakgebied dan hun hoogleraren die vooral druk zijn met het schrijven van onderzoeksaanvragen. De vraag is dan ook niet óf universiteiten en hogescholen

anders georganiseerd moeten worden maar hóé. In dezelfde centrale hal waar Jan Terlouw sprak over vertrouwen, werden een week later verkiezingen georganiseerd voor de studentenraden. De belangstelling was met precies 20,19 procent minimaal. Dit ondanks het feit dat studenten worden verleid met het verloten van boekenbonnen. Wordt het tijd om te kiezen voor een andere benadering om studenten te betrekken bij het reilen en zeilen van de universiteit? Bij voorkeur een die is gebaseerd op vertrouwen.

Organiseren op basis van vertrouwen wil niet zeggen dat er geen regels nodig zijn of dat er sprake is van naïviteit. Bij horizontaal organiseren wordt vooraf gezamenlijk vastgesteld waarop mensen beoordeeld willen worden en zo nodig worden deze afspraken aangepast. En daar is vertrouwen voor nodig. Relaties zijn hier belangrijk en sturing vindt plaats vanuit waarden en ethiek. Er zijn vast studenten die hier nog meer eigentijdse, creatieve en tot de verbeelding sprekende ideeën over hebben. *The wisdom of the crowd?* ■

Niet iedereen haalt aan de UvA zijn of haar pensioen, er zijn er ook die hun vleugels uitslaan om te kijken of ze hun talenten ook in een heel andere omgeving kunnen inzetten. En soms is die omgeving wel héél anders. Dat geldt ook voor Bob de Hon.

‘Veel mensen vonden mij te aardig voor een bestuurder’

❖ door Meindert Fennema

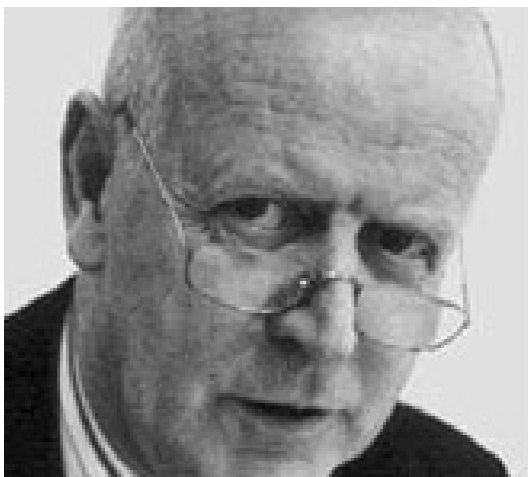
Ik heb Bob de Hon uitgekozen als volgende kandidaat in mijn reeks interviews met oud-UvA'ers omdat ik hem beschouw als iemand die model staat voor het sociaaldemocratische verheffingsideaal, oftewel: hoe een jongen uit Betondorp burgemeester van Diemen werd.

Als we samen naar metrostation Waterlooplein lopen gaat het over de kleinkinderen. Ik vertel hem dat ik plotseling twee stiefkleinkinderen gekregen heb. Bob de Hon antwoordt: ‘Ik heb zeven kleinkinderen, van wie vier uit Afrika. Mijn dochter kon zelf geen kinderen krijgen. Zij heeft drie kinderen geadopteerd, van wie één vrij zwaar gehandicapt. Eén van mijn zoons heeft ook een adoptiekind.’ Hij zegt het met dezelfde verlegen trots waarmee hij vlak daarvoor verteld heeft dat zijn beide zoons gepromoveerd zijn.

Zelf is Bob de Hon niet gepromoveerd, hoewel dat wel voor de hand gelegen zou hebben omdat hij op een natuurkundig laboratorium werkte. ‘Ik was een middelmatige natuurkundige’ geeft hij zelf als verklaring, ‘en bovendien was ik eigenlijk meer geïnteresseerd in onderwijs en personeelsbeleid dan in onderzoek. Daar ben ik ingerold en ik deed dat met veel plezier.’ Het lijkt erop dat Bob de Hon overal ‘ingerold’ is. ‘In Zaandam zat mijn dochter in dezelfde klas als de dochter van John Loose die toen namens Progressief Personeel in het CvB zat. Die vroeg mij in 1976 of ik niet in de Universiteitsraad wilde.’

Vervolgens werd Bob de Hon lid van het College van Bestuur van 1981 tot 1986. Daarna werd hij voorzitter van het College van Bestuur van de Algemene Hogeschool Amsterdam, waar zijn aanstelling na twee jaar niet werd verlengd.

‘Mijn ontslag als voorzitter van het CvB van de Algemene Hogeschool Amsterdam kwam als een verrassing.

‘Ik moest het absoluut geheim houden totdat de Koningin getekend had’

Ik dacht: ‘Je kunt dus – althans in de ogen van anderen – iets ook NIET goed doen. Het is best wel eens goed om tegen je eigen grenzen aan te lopen. Alleen ik kon na zoveel jaren bestuur natuurlijk niet meer terug naar het laboratorium.’

En toen werd hij benoemd tot burgemeester van Diemen. ‘Dat was eigenlijk de eerste keer dat ik echt gesolliciteerd heb.’ Hij zegt het met een zekere verwondering, zonder enige arrogantie of valse bescheidenheid. ‘Ik moest een brief schrijven aan de Commissaris van de Koningin. Alles was heel geheim. En ik hoorde niets, zelfs geen ontvangstbevestiging. Ik maar wachten... Toen kreeg ik een brief van de directeur van de PTT in Haarlem, waarin deze zijn verontschuldiging aanbood. Mijn aangetekende brief was onderin een lege container gevonden. Die brief was daardoor te laat aangekomen, maar ik kreeg bericht dat ik toch nog mee zou doen in de procedure. Ik voerde een gesprek met de vertrouwenscommissie. En toen moest ik weer

maanden wachten. Op een dag werd ik gebeld door Binnenlandse Zaken. Ik was voorgedragen. Maar ik moest het absoluut geheim houden totdat de Koningin getekend had. Daar ging ook weer de nodige tijd overheen...

‘Hoe kwam je er bij burgemeester te willen worden?’

‘Han Harmsen (één van de twee kroonleden van het CvB) zei op een receptie tegen mij: waarom wordt je geen burgemeester? Daar was ik zelf nooit opgekomen. Daarvoor moest je toch een dubbele achternaam hebben? Ik heb een keer gesproken met Schelto Patijn toen die nog Commissaris van de Koningin was in Zuid-Holland. Hij keek naar mijn cv en zei: ‘Als je het vier jaar hebt volgehouden in het College van Bestuur van de UvA dan kun je burgemeester worden. Begin maar eens te solliciteren bij een kleine gemeente.’

Zijn bestuurlijke carrière begon in 1976 toen hij gevraagd werd – door portefeuillehouder John Loose –

onderzoek te doen naar de arbeidsverhoudingen op het Engels seminarium. ‘Daar waren de onderlinge verhoudingen volledig ontspoord.’ Hij kreeg daarvoor een half jaar vrij van het lab. ‘Ik heb toen het curriculum en het onderzoek van alle universitaire opleidingen Engels in Nederland in kaart gebracht. Ik heb een heel dik rapport geschreven, dat mocht niemand lezen. Dat rapport werd meteen als erg geheim bestempeld.’

‘Later heb ik nog een keer bemiddeld in een conflict dat Arnold Heertje had met een van zijn medewerkers. Heertje gaf economie aan de juridische faculteit. Dat conflict dreigde ook uit de hand te lopen.’

‘Ik heb in het CvB onder George Cammelbeek gewerkt, tot die in 1984 vertrok. Voor zijn opvolging hadden we een hele zware benoemingsprocedure in gang gezet, met een profielschets van vele pagina’s. Toen werden we gebeld door Roel In ’t Veld, directeur-generaal op het Ministerie van Onderwijs. Of ik langs wilde komen in Den Haag. Omdat ik het langst zittende gekozen lid was, was ik waarnemend voorzitter. Wij (de toenmalige secretaris van het CvB, Ruud Bleijerveld, en ik) naar Den Haag. We kregen toen te horen dat de hele benoemingsprocedure stopgezet kon worden, want de directeur-generaal had een droomkandidaat. Helaas kon In ’t Veld niet zeggen wie dat was, maar het was een kandidaat die wij zeker graag zouden zien komen. “De kandidaat was heel, heel erg goed.” Op weg terug dachten we even dat het Den Uyl zou zijn. Maar het was Van Kemenade. Die werd zonder procedure benoemd. Hij WAS ook goed. Ik heb nog ruim een jaar met hem gewerkt.’

‘In 1990 heb ik mij, op verzoek van het CvB, nog een keer met een conflict beziggehouden, hoewel ik toen eigenlijk al weg was bij de UvA. Dat was het conflict rond een hoogleraar Etnische Studies in de Vakgroep Pedagogiek.

‘Op weg terug dachten we even dat het Den Uyl zou zijn. Maar het was Van Kemenade’

Hij kwam uit Jamaica.’
‘Dat moet Chris Mullard geweest zijn. Ik heb over dat conflict een stuk in De Groene geschreven¹. Heb je dat gelezen?’
Nee, De Hon heeft dat niet gelezen.
‘Ik stuur het je op!’

‘Je bent overal eigenlijk een soort mediator geweest. De man met het oliekannetje.’

‘Het is gek dat je dat zegt. Zo heb ik dat nooit gezien; veel mensen vonden mij te aardig voor een bestuurder. Maar zo was ik nu eenmaal.’

‘Was je dat ook als burgemeester?’
(Aarzelt even) ‘Ja, eigenlijk wel.’
(aarzelt opnieuw) ‘Openbare orde vond ik erg leuk.’ Ik ben als burgemeester van Diemen in de publiciteit gekomen door een merkwaardig incident. Je moet weten dat de supporters van sommige clubs die tegen Ajax moesten spelen in het oude Ajaxstadion in De Meer met treinen aangevoerd werden naar station Diemen en vandaar via het Ajax-pad naar het stadion. Maar op een goed moment begon een honderdtal supporters van FC Utrecht al op het station antisemitische leuzen te scanderen. De commissaris van politie vroeg aan mij wat hij moest doen. Ik zei: “Nou gewoon, de trein weer in en terug naar huis.” Zo gezegd zo gedaan. En ik ben gewoon naar huis gegaan.’

‘Om zeven uur werd ik gebeld door de Commissaris van de Koningin, Van Kemenade. “Je moet eens naar studio sport kijken”. Ik zette de televisie aan en zag dat het een grote rel geworden was.’²

‘Ik kreeg allerlei reacties, positief en negatief. Onder andere van een boze vader uit Utrecht die voor zijn zoon een kaartje had gekocht voor die wedstrijd. Die zoon moest gewoon weer naar huis. Hij had de wedstrijd nooit gezien.’ ‘Ik kom uit Betondorp. Wij woonden tegenover de begraafplaats. Mijn vader was op zijn 14e gaan werken - bij Werkspoor. Daar heeft hij overigens een mooie carrière gemaakt.’

‘Was je vader ook net zo aardig als jij?’
(Verrast) ‘Ja, mijn vader was aardig, maar hij kwam wat strenger over. Hij heeft destijds voor Werkspoor in het buitenland een aantal klussen gedaan, eerst in Indonesië, later op Curaçao.’ ‘Ik heb op het Barlaeus gezeten; daar heb ik Gymnasium Beta gedaan. Mijn vrouw heeft op het meisjeslyceum gezeten, zij kwam uit de Watergraafsmeer.’

‘Alle bestuurders met wie je gewerkt hebt waren lid van de PvdA. Was jij ook lid van de PvdA?’
(Lacht) ‘Ja, ik was en ben nog steeds lid van de PvdA. Ik heb vier jaar voor de PvdA in de gemeenteraad van Zaanstad gezeten. Op een gegeven moment werd ik niet herkozen, omdat een kandidaat van onze lijst met voorkeurstemmen in de raad gekozen werd. Daar heb ik het wel een paar dagen moeilijk mee gehad.’

Later, in 1990, is het toch nog goed gekomen en werd ik burgemeester van Diemen. Dat ben ik gebleven tot mijn pensionering in 2002. Daarna ben ik – in 2004 – nog een half jaar waarnemend burgemeester van Dronten geweest. ■

¹ <http://politiek.tpo.nl/2016/10/22/o-alma-mater-prins-mullard-groene-amsterdammer-1991/>

² <https://www.nrc.nl/nieuws/1993/01/18/aanhangs-van-fc-utrecht-scanderen-racistische-leuzen-7169819-a891449>

Een nieuwe traditie: het derde concert op rij voor onze kring

door Frans Willemsen

Op zondag 11 mei speelde het UvA-orkest J. Pzn. Sweelinck voor de derde maal voor onze kring. Onze voorzitter, Ruud Bleijerveld, had vorig jaar bij het tweede concert de hoop uitgesproken dat hiermee een nieuwe traditie was geboren, en nu zegt hij in zijn openingswoordje dat zijn wens is uitgekomen.

Het 'Sweelinck' is het oudste symfonieorkest van Amsterdam en bestaat uit zo'n tachtig studenten van de Amsterdamse Universiteiten en Hogescholen, maar wordt toch

beschouwd als een UvA-orkest. Ruud zegt dat we trots mogen zijn dat we als UvA over zo'n prachtig orkest mogen beschikken en hij prijst de orkestleden die hun studie met het beoefenen van muziek op zo'n hoog niveau combineren. En het programmaboekje vermeldt dat dat geen belemmering vormt voor het echte studentenleven: elke donderdag wordt er na de repetitie 'tot de vroege uurtjes' geborreld in hun stamkroeg.

Evenals de afgelopen twee jaar vormt de Singelkerk het prachtige decor van het concert, wat wat mij betreft aan-

zienlijk bijdraagt aan de geweldige sfeer. Ik hoop dat ook de locatie deel uit blijft maken van de nieuwe traditie. Ruud bedankt in zijn slotwoord dirigent en orkest en kondigt aan dat onze kring een, zij het bescheiden ('we hebben niet zoveel'), donatie zal doen, welke aankondiging door de orkestleden met enthousiast voetgetrappel wordt beantwoord.

Net als bij de eerste twee concerten hebben we kringlid Liesbeth van Welie bereid gevonden om het concert te recenseren.

RECENSIE CONCERT UVA-ORKEST J.PZN SWEELINCK

Orkest J.Pzn Sweelinck. Dirigent: Konradin Herzog. Singelkerk, Amsterdam.
Luisteraars: Kring UvA-senioren. Zondag 11 juni 2017

PROGRAMMA

■ Robert Schumann:

Symfonie nr. 3 ('Rheinische')

(I Lebhaft, II Sehr mäßig, III Nicht Schnell, IV Feierlich, V Lebhaft)

■ Richard Wagner:

Prelude van Die Meistersinger von Nürnberg

■ Anton Webern:

Passacaglia, op. 1

■ Richard Strauss:

Suite uit Der Rosenkavalier

Natuurlijk ga je naar een concert om van muziek te genieten, maar je gaat ook om musicus echt aan het werk te zien. En dat is een uitzonderlijk genoegen in het geval van de leden van het Sweelinck orkest en hun bevlogen dirigent Konradin Herzog. Wat een hoop voor de toekomst! Intelligente, zeer muzikale en erg aardige jonge mensen (zoals je in de pauze weer merkte), dragers van hoge cultuur, die met een vrolijke overgave geconcentreerd en zelfbewust aan ieder stuk beginnen. Wat een perfecte combinatie

met Konradin Herzog, die zijn orkestleden vaak persoonlijk aankijkt, aanvuurt, bemoedigt, en na een groot fortissimo weer elegant kort bij de teugels neemt. Wat mij betreft een van de meest expressieve onder de 'dansende' dirigenten. Ik had een van zijn specialiteiten vorig jaar al bewonderd: hij komt kalm aanlopen, je verwacht dat hij eerst nog eens goed naar zijn orkest kijkt, ademhaalt, naar zijn schoenen kijkt - enfin, u kent het theater van sommige dirigenten - maar niets daarvan: hij heeft orkest en

publiek instantaan bij de les door *subito* te beginnen. Ik zag iedere keer luisteraars die met een brede glimlach verrast opkeken uit hun programmaboekje.

In het eerste deel van Schumann's 'Rheinische' realiseerde ik mij opnieuw dat de appreciatie van muziek ook geheugen en herkenning is; hoe bekend het stuk is, hoe belangrijker het wordt dat een orkest het met grote présence uitvoert. Wat een prestatie was dit weer van het Sweelinckorkest.

Herzog dirigeert zo expressief, als je naar een filmpje zonder geluid zou kijken is er een goede kans dat je weet welk stuk er gespeeld wordt. In deel één zie je de Rijn, symbool van oude sagen en mythen, majesteitelijk aan je voorbijstromen. De koperblazers waren indrukwekkend in deel IV. Je werd opgetild en meegevoerd door hun sterke en overtuigende interpretaties. In deel V verdient de paukenist David de Goede een speciaal compliment: hij verpersoonlijkt ritme en dynamiek. Die lijken niet van buitenaf opgelegd. Prachtig om te zien hoe hij voorbereidt, meebeweegt, invoegt en het ritme naar zich toetrekt. Als hij zijn rechterhand opheft om een syncope te timen, stopt de aarde even met draaien en wacht op hem. Hoe moeilijk is het, dacht ik nog, om deze schitterende muziek te rijmen met Schumann die zo leed onder het leven.

De prelude van *Die Meistersinger van Nürnberg* van Wagner is voor mij aanleiding om het even te hebben over het publiek, de leden van de Kring UvA-senioren, en dan vooral over onze voorzitter Ruud Bleijerveld. Velen van ons hebben lang met Ruud samengewerkt, en nog steeds zet hij zich enorm voor ons in. Wij voelen ons vereerd dat wij nog steeds zijn warme aandacht hebben. Ruud had mij in één week tijd twee concerten over Meistersinger aangeboden: vorig weekend was ik zijn gast in de Wartburg in Eisenach (waar Bach geboren is) bij Wagner's opera *Tannhäuser*, die ook over een zang-

wedstrijd gaat tussen minstrelen. Zulke zangwedstrijden hebben in de late Middeleeuwen daadwerkelijk plaatsgevonden in diezelfde Wartburg. De bekende twaalfde-eeuwse schrijver Hendrik van Veldeken was een van de deelnemers.

Bij Webern leverde het orkest weer een topprestatie. Vreemde harmonieën, verrukkelijke fortissimi, gezaghebbende trombones, mysterieuze trompetten en dan ook nog een sferisch en beheerst slotakkoord: daarvoor moet je bij deze energieke allesdurvers en alleskunnens zijn.

Bij Strauss was het *subito* begin door Herzog weer zo humoristisch. Wat

mij persoonlijk betreft kan de suite uit *Der Rosenkavalier* ook flink wat humor gebruiken- en die was er in overvloed- vooral de grote collectie slag-ratel-rammel-klabam!-attributen die de virtuoze slagwerkers als goochelaars tevoorschijn toverden, maakten er een geweldige belevenis van. Mooi ook, hoe dirigent en orkest samen de walsen lieten wervelen en ruisen door het fraaie tegenhouden- en- weer- verder, met een glansrol voor de eerste violist.

Wat hebben we genoten! En natuurlijk weten wij allemaal dat als Ruud Bleijerveld zegt dat hij hóópt dat dit een traditie wordt, dit alleen zijn wellevendheid is. Bij Ruud betekent dat dat het moet. Wat een geluk. ■

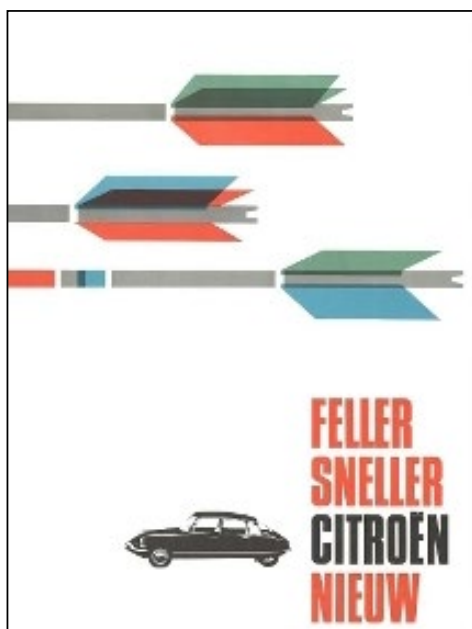
INGEZONDEN

Mentor van een vluchtelingstudent

Als universitair docent (wiskundige bij Planologie, een gamma wetenschap) aan de Universiteit van Amsterdam ben ik met veel mensen en organisaties in contact gekomen en heb ik een groot netwerk opgebouwd. Een van die organisaties was de Sichting voor Vluchteling-Studenten UAF, waarbij UAF staat voor Universitair Asyl Fonds (www.uaf.nl).

Het fonds begeleidt hoogopgeleide vluchtelingen bij hun studie en het vinden van een baan.

Ik vind dit belangrijk werk en ben daarom mentor van een UAF-student. Ik help hem met zijn scriptie en begeleid hem ook verder. Dat wil ik mede doen door middel van het door mij opgebouwde netwerk, waartoe ik ook de leden van de Kring UvA-senioren reken. Het zou geweldig zijn als er onder de kringleden mensen zijn die als mentor van een UAF-student zouden willen optreden. U kunt zich ook aanmelden om geraadpleegd te worden in situaties die specifieke kennis en ervaring vragen. In beide gevallen kunt u zich tot mij wenden: Anneke Hakkenberg, tel. 020-6244417 of a.hakkenberg@contact.uva.nl

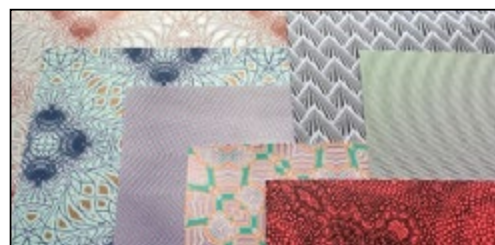

MODERNISM: in print

*Dutch graphic design
1917–2017*

Eerste overzichtstentoonstelling over het modernisme in de Nederlandse grafische vormgeving, met een reactie van Hansje van Halem.

Te zien tot en met 1 oktober bij de Bijzondere Collecties, Oude Turfmarkt 129).

NIEUWE LEDEN

Mevrouw E.J. Beglinger
De heer dr. W.J. Gomperts
Mevrouw M.A. de Jong
Mevrouw drs. P.G.J. Koch
De heer drs. P.W.H. Aarts
Mevrouw ir. S.A. Bentinck
De heer prof. dr. J.A. Bergstra
De heer H.M. Beukers
Mevrouw dr. C. de Boer
Mevrouw B.C. Dietrich
Mevrouw W.J.C. Disco - Roestenberg
Mevrouw A. Donker
De heer dr. H.J. de Feijter
De heer dr. R.P. Hagendijk
De heer prof. dr. W.J.J. Honselaar
Mevrouw drs. J.M. Jakson
Mevrouw M.H. Keip
De heer prof.dr. C.A.J. Klaassen
De heer prof. dr. A.W. Kleijn
De heer dr. B. Kruithof
De heer dr. W.T.J.M. Kuiper
De heer dr. P.M. Kwantes
Mevrouw prof. dr. E. Lissenberg
Mevrouw J.H.P.M. Mars
De heer prof. dr. M.W. van der Molen
Mevrouw A. Ornstein
De heer J.M. Overtoom
De heer drs. ing. G.B.A. van Reenen
Mevrouw H.M. Roosendaal

De heer drs. J.A. van Rossum
De heer drs. L.W. van Ruijven
De heer G.E. Scheepe
Mevrouw G.J.M. Scholts - Kanis
Mevrouw O.B. Sindelar - Zika
De heer drs. H. van Sleen
Mevrouw dr. C.C.A.M. Sol
Mevrouw M.C. Capel - van der Steen
De heer dr. J.F.C.M. Thissen
De heer dr. ir. J.C. Vermeulen
Mevrouw dr. C.R.M. Versteegh
De heer mr. G.F. Walgemoed
De heer C. Zeegers
Mevrouw dr. E.S. Bergvelt
De heer J.P. Dijkers
Mevrouw P.S. van der Hoeven
De heer prof.dr. H. Jager
Mevrouw drs. M.M. van Daalen -
van Kapteijns
Mevrouw dr. M.E. Schoonheim - Klein
Mevrouw D.G.M. Kuntz MA
De heer prof. dr. S.B.J. Menken
Mevrouw mr. dr. G.G. Oly
De heer dr. M.S. Polak
Mevrouw H.E.E.A.M. Klomp - Spruijt
Mevrouw P.C. van Broekhuizen - Stutje
Mevrouw drs. P.C.A. van Tets
Mevrouw dr. P.A. de Vries

AUGUSTUS

22
dinsdag

**Uitje naar
Frankendael**

SEPTEMBER

20
woensdag

**Lezing
Karen Maex**

OKTOBER

18
woensdag

**Lezing
Annelies
Pierrot-Bults**

Voor alle activiteiten krijgt u als lid van de Kring UvA-senioren een uitnodiging, waarop u zich kunt aanmelden.

REDACTIE:

Madzy Koudstaal, Kees Piena (adjunct hoofdredacteur), Henriëtte Ritter, Michiel Röling (eindredacteur), Jan Wieten en Frans Willemsen (hoofdredacteur).

Fotografie:

Madzy Koudstaal, behalve de foto's op pagina 2, 11, 13

Ontwerp & layout:

Liek van den Braak, Lont - Grafisch werk

Vragen of opmerkingen?

Stuur een e-mail naar:
kringuvasenioren-auv@uva.nl